

Unirea Ardealului evocată de Iuliu Maniu

Ediție îngrijită, notă asupra ediției
și cuvânt introductiv
de *Alin L. Mărginean*

Prefață de Prof. univ. dr. *Valentin Ciorbea*,
membru titular al Academiei
Oamenilor de Știință din România

Cuprins

Prefață (<i>Valentin Ciorbea</i>)	7
Cuvânt introductiv (<i>Alin L. Mărginean</i>)	11
Notă asupra ediției (<i>Alin L. Mărginean</i>)	17
Prefața ediției <i>princeps</i> (1934)	19
 <i>Unirea Ardealului evocată de Iuliu Maniu.</i> Conferință ținută la Radio București în 24 ianuarie 1934	
25	
 Anexa 1.	
Raport despre activitatea Consiliului Dirigent	45
 Anexa 2.	
Tabloul principalilor conducători ai primei organizații de stat românești din Ardeal și Banat	63

Conferința domnului Iuliu Maniu ținută la Radio București

Răsunau încă tunurile pe front și măcelul îngrozitor era încă în plin curs, când în 18 octombrie 1918 domnul Alexandru Vaida-Voevod a citit în parlamentul din Budapesta declarația Comitetului Național Român prin care se proclama independența Națiunii Române din Ungaria și ruperea Ardealului, Banatului, Crișanei și a Maramureșului de Monarhia Austro-Ungară.

Deputații maghiari au izbucnit într-un infernal vacarm și multă lume a rămas uimită de acest pas cutezat al reprezentanților Poporului Românesc și de curajul extraordinar al deputaților români de a proclama sfâșierea țării ungurești în însuși parlamentul ei.

Orbiți unii de patimi, lipsiți alții de cunoștința chestiunii, nu și-au dat seama că declarația pronunțată era actul final și logic al primei epoci în evoluția politică a Poporului Românesc din Ungaria și începutul celei de a doua: a acțiunii oficiale și fățișe pentru unirea lui cu Vechiul Regat, năzuință

care încălzea inima și oțelea voința fiecărui român de atâta vreme.

Pentru că originea unirei tuturor românilor izvoarește din dorul de libertate și din simțul necesității absolute de unire a forțelor răslețe, care a trăit neîntrerupt în subconștientul Poporului Românesc și care a eșit la suprafață îndată ce la faptul unității limbei s-a adaus conștiința aceleiași origini latine, a aceleiași concepțiuni de viață și s-a putut stabili științificește dreptul neamului românesc de a-și realiza „România Unită”.

Dar până aici a trebuit să treacă multă vreme și să se schimbe din timp în timp vestmântul gândirei sale politice, la baza căreia stătea însă totdeauna acelaș dor de libertate și acelaș instinct național.

La început el se resuma în formularea pretențiilor de libertate individuală și de eliberare a clasei țărănești cumplit robite prin groaznica iobăgie în care trăia. Apoi în manifestarea năzuinței de libertate confesională, ca o necesitate sufletească, pe urma persecuției ce suferea „legea românească”¹.

Scurt după aceasta, chiar concomitent – mulțumită împrejurării că românii, cu mica excepțiune a grănicerilor și răzeșilor numiți „armaliști”², erau toți

¹ Referire la creștinismul ortodox.

² Armaliștii, apăruiți în secolul al XVI-lea, erau considerați o categorie inferioară de nobili, care aveau blazon, dar nu și proprietăți funciare.

iobagi, iar feudalii, afară de câțiva nobili români, foarte puțini, cari și-au păstrat caracterul românesc, erau cu toții maghiari, opresiunea de clasă, intoleranța religioasă și persecuția națională se îndreptau toate contra aceluiaș popor românesc, lipsit de orice influență în viața de stat – năzuințele de libertate personală, de eliberare a clasei țărănești și de egalitate a confesiunilor, s-au prefăcut într-o luptă concentrică și conștientă, pentru libertate națională, proclamată în 1848 în Blaj pe Câmpul Libertății, ca desiderat colectiv al românilor din Transilvania.

Năzuința politică pentru libertatea națională astfel concepută evoluiază mai departe în 1849, când românii cer de la Împărat³ organizarea lor națională, separată de celelalte popoare ale Monarhiei habsburgice, pentru toți românii din Monarhie.

După introducerea dualismului⁴, românii cer, prin programul din 1867 din Miercurea și prin cel din 1881 din Sibiu, autonomia Ardealului, iar prin programul din 1905 recunoașterea Poporului Român din Transilvania și din întreaga Ungarie de

³ Împăratul de la Viena, conducătorul Imperiului Austriac (Habsburgic).

⁴ În anul 1867, ca urmare a înfrângerii Imperiului Habsburgic în războiul cu Prusia, acesta s-a transformat în Imperiul Austro-Ungar („dualist”). Astfel, Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul au fost incluse în partea maghiară a imperiului, iar Bucovina în cea austriacă.

individualitate politică alcătuitoare de Stat și înzestrarea lui cu toate atribuțiunile naționale.

Românii din Transilvania sperau încă în posibilitatea unei vieți demne în cadrele Monarhiei austro-ungare. Politica externă a României libere era îndrumată cu asentimentul tuturor partidelor politice spre Puterile Centrale cu tendința de a slăbi Rusia și de a elibera întâi Basarabia. Această speranță politică însă nu putea împiedeca eșirea la suprafață din ce în ce mai pronunțată a dorului de unire a tuturor românilor, care a luat un neînchipuit avânt prin Unirea Principatelor a cărei zi o serbătorim acum și prin ridicarea lor la regalitate, grandioasa operă realizată de Domnitorul Cuza, Regele Carol I, Ion Brătianu bătrânul și Mihail Kogălniceanu, a căror icoane împodobeau pereții caselor umile din Ardeal, sau se ascundeau dinaintea ochilor jandarmilor în cărțile des răsfoite ale bibliotecilor modeste.

Pilda strălucită a Italiei și Germaniei unite, contactul personal, cultural și economic nespus de ușurat prin perfecționarea mijloacelor de comunicație, stabilirea unei limbi comune literare, proclamarea Bucureștilor de centru cultural, de unde răsare soarele tuturor românilor, influența profesorilor ardeleni, cari au fost primiți cu porți largi în liceele Olteniei, Munteniei și Moldovei, activitatea Academiei Române și cercetările tot mai temeinice ale istoricilor români asupra influenței reciproce a

provinciilor românești, manifestările Ligei Culturale și a studențimei universitare, schimbul zilnic de ziare au încheșat sufletele tuturor românilor într-o gândire și mișcare iredentistă conștientă, care aștepta numai ocazia să izbucnească într-o acțiune fățișă pentru realizarea Unității Naționale.

Războiul balcanic: o răscruce decisivă

Gândirea politică a românilor de a-și consolida viitorul național în cadrele Monarhiei austro-ungare nu mai putea rezista sentimentului general. Mai ales nu după lovitura decisivă ce-i dăduse acestei gândiri războiul balcanic din 1913. Acest război ridicase extraordinar prestigiul României și al Regelui Carol I și dăduse prilej Austro-Ungariei de a-și descoperi complet dușmănia față de România prin năzuința ei de a o împiedeca să perceapă fructele victoriei sale.

Poporul românesc din Transilvania, împreună cu mulți bărbați de stat ai României, s-au convins că politica Monarhiei austro-ungare a lunecat cu totul pe mâna maghiarilor, că bărbații de stat maghiari sunt definitiv hotărâți a păstra atitudinea lor ostilă față de poporul românesc de pretutindeni și că în consecință nu mai poate spera nimic nici de la Monarhia austro-ungară, nici de la Împăratul ei și că mântuirea poporului românesc nu se poate spera decât de la București, credință afirmată de mine în